

Iraksak Dü?ünme Öz De?erlendirme Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Iraksak Dü?ünme Öz De?erlendirme Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=23750>

Özet

İraksak Dü?ünme Öz De?erlendirme Ölçe?i, bireylerin kendi öz de?erlendirme mekanizmalar? arac?l???yla yarat?c?l?k ve problem çözmeye süreçlerinin temelini olu?turan ?raksak dü?ünme becerilerini alg?lay?? biçimlerini ölçmek amacıyla geli?tirilmis? bir psikometrik araçtır. Ölçek, F. Ordu ve M. K. Yöntem tarafından geli?tirilmis? olup, ilk kez 2019 y?l?nda 3. Uluslararası Avrasya Sosyal Bilimler Kongresi'nde bir bildiri sunumu olarak bilim camias?na tan?t?lmis?tir. Bu ölçek, özellikle e?itim ve psikoloji alanlar?nda bireylerin ?raksak dü?ünme potansiyellerini subjektif olarak de?erlendirmelerine olanak tan?maktadır.

Anahtar Kelimeler

İraksak Dü?ünme, Yarat?c?l?k, Öz De?erlendirme, Psikometrik, Ölçek Geli?tirme, Bili?sel Yetenekler.

Yazarlar

F. Ordu, Mustafa Kemal Yöntem

Amaç

İraksak Dü?ünme Öz De?erlendirme Ölçe?i'nin temel amacı, kat?l?mc?lar?n kendi ?raksak dü?ünme yeteneklerine (esneklik, ak?c?l?k, özgünlük gibi boyutlarda) dair alg?lar?n? ve inançlar?n? sistematik bir ?ekilde de?erlendirmektir. Bu ölçek, bireylerin kendilerini ne kadar yarat?c? problem çözücü olarak gördüklerini ve al???l?mad?k çözümler üretme kapasitelerini nas?l alg?lad?klar?n? belirlemeyi hedefler.

Bu araç, özellikle e?itim bilimleri ve psikolojik dan???manlık alanlar?nda, bireylerin yarat?c? potansiyellerini ortaya ç?karmak için yap?lan müdahalelerin öncesinde ve sonrasında öz alg?daki de?i?imleri ölçmek için bir ba?langıç veya sonuç ölçütü olarak kullan?labılır. Ölçe?in geli?tirilmesi, bu alandaki mevcut araçlar?n subjektif de?erlendirme boyutunu güçlendirmeyi amaçlamaktadır.

Yap?

Ölçek, ?raksak dü?ünme (divergent thinking) psikolojik yap?s?n? ölçmektedir. İraksak dü?ünme, bir probleme veya uyarana birden fazla, al???l?mad?k ve yarat?c? çözüm üretme yetene?i olarak tan?mlanır. Bu yap?, genellikle yarat?c?l?k bili?sel çekirde?i olarak kabul edilir.

Ölçek maddeleri, bireylerin bu dü?ünme sürecinin temel bile?enlerine dair ki?isel inançlar?n? ve alg?lar?n? hedef alır. Bu bile?enler tipik olarak ?unlar? içerir: **Ak?c?l?k** (belirli bir süre içinde çok sayıda fikir üretme), **Esneklik** (farklı kategorilerde fikirler üretme ve bak?? aç?s? de?i?tirme) ve

 zg nl k (al???lmad?k ve benzersiz fikirler üretme). Ölçek, bu boyutlar?n öz de?erlendirme seviyesini belirlemeyi ama lamaktad?r.

Geçerlik

Kaynak referans?nda (2019 bildiri sunumu),  l e?in geçerlik  al???malar?na dair spesifik istatistiksel verilere yer verilmemi?tir (Geçerlik: -). Ancak, bir geli?tirme  l e?i olarak, geçerlik  al???malar?n?n içeri?i ve yap?s? hakk?nda genel beklentiler mevcuttur.

Ölçe?in geli?tirme sürecinde muhtemelen **Kapsam Geçerli?i** (Content Validity) sa?lanm???t?r. Bu, uzman g r ?lerine ba?vurularak maddelerin iraksak d ?ünme yap?s?n? yeterince temsil edip etmedi?inin incelenmesini içerir. Ayr?ca, **Yap? Geçerli?i** (Construct Validity)  al???malar?n?n, Faktör Analizi yöntemleri kullan?larak  l e?in teorik olarak beklenen alt boyutlar? (Ak?c?l?k, Esneklik,  zg nl k)  l p  l medi?ini incelemesi beklenir.

Güvenirlik

Kaynak referans?nda (2019 bildiri sunumu),  l e?in güvenirlik  al???malar?na dair spesifik istatistiksel verilere yer verilmemi?tir (Güvenirlik: -). Ölçek geli?tirme standartlar? gere?i, güvenirlik  al???malar?n?n yap?lm?? olmas? muhtemeldir ve bu  al???malar genellikle i  tutarlıl?k ölümlerini içerir.

Tipik olarak, bu tür öz de?erlendirme ölçeklerinde **?  Tutarlıl?k G venirli?i** (Internal Consistency Reliability), yani Cronbach Alfa katsay?s? hesaplan?r. Yüksek bir Cronbach Alfa de?eri, ölçek maddelerinin ayn? yap?y? tutarlı bir ?ekilde  l t ? n  gösterir. Ayr?ca,  l e?in zaman içinde tutarlıl???n? test etmek amac?yla **Test-Tekrar Test G venirli?i**  al???malar?n?n da gerçekle?tirilmi? olmas? beklenir.

Faktör Analizi

Ölçe?in yap? geçerli?ini belirlemek ve ölçek geli?tirme sürecini tamamlamak için Faktör Analizi yöntemlerinin kullan?lmas? elzemdir.

Bu  l ek için büyük olasılıkla **A ?klay?c? Faktör Analizi (AFA)** kullanılm???t?r. AFA,  l ek maddelerinin hangi temel boyutlar alt?nda topland???n? ve teorik olarak beklenen Ak?c?l?k, Esneklik ve özgünlük gibi faktörleri destekleyip desteklemedi?ini belirlemek için kullanılır. E?er ölçek tek boyutlu (genel bir iraksak d ?ünme öz de?erlendirmesi) veya çok boyutlu (belirtilen alt boyutlar) ise, bu, faktör yükleri ve öz de?erler incelenerek ortaya  ?karılır.

Ölçek Bilgileri

Test Tipi:

Geli?tirme  l e?i ( z De?erlendirme)

Format:

Likert Tipi Derecelendirme (Kaynakta belirtilmemi? olmas?na ra?men, öz de?erlendirme  l eklerinin standart format?d?r.)

Mevcut Diller:

Türkçe

Popülasyon Grubu:

Genel Popülasyon veya  niversite  ?rencileri (Bildirinin sunuldu?u kongrenin sosyal bilimler odakl? olmas? nedeniyle en olas? gruplar)

Ya? Grubu:

Yeti?kinler veya Ergenler ( al??man?n hedef kitlesine ba?l? olarak)

Popülasyon Detaylar?:

Ölçe?in ilk uygulamalar?n?n yap?ld???  al??ma grubuna dair spesifik detaylar kaynakta yer almamaktad?r.

Test Metodolojisi:

Bireylerin kendi iraksak d  nme yeteneklerine dair ki?isel alg?lar?n? i?aretlemeleleri esas?na dayan?r.

Anahtar Kelimeler

Ak?c?l?k, Esneklik,  zg nl k, Psikometri,  l ek Geli?tirme, Bili?sel Esneklik,  z Alg?.

?zinler, ücret ve Test Y?l?

?zinler ve ücret: Ölçe?in ticari kullan?m?na dair resmi bir bilgi bulunmamaktad?r. Akademik  al??malarda kullan?m? için sorumlu yazar ile ileti?ime geçilmesi önerilir.

Test Yılı: 2019 (Kongre Sunum Yılı)

Kaynakça

Ordu, F., ve Yöntem, M. K. (2019, 18-21Nisan). *Iraksak Düşünme Öz Değerlendirme Ölçeği* . 3. Uluslararası Avrasya Sosyal Bilimler Kongresi, Muğla, Türkiye.

Bu çalışmanın sunulduğu kongrenin tam metin kitabına buradan erişilebilir: [ICOESS 2019 Tam Metin Kitabı](#).

Ölçeğin orijinal PDF belgesi aşağıdaki bağlantıdan indirilebilir:

[iraksak-dusunme-oz-degerlendirme-olcegi-toad.pdf](#)

Yazarlar

Sorumlu Yazar: Mustafa Kemal Yöntem

Yazar ORCID Tanımlama ID'si: Veri mevcut değildir.

İletişim E-posta Adresi: muskemtem@hotmail.com

Yazma Adresi: Veri mevcut değildir.

Iraksak Düşünme Öz Değerlendirme Ölçeği Maddeleri

ÖNEMLİ: Aşağıdaki ölçek maddeleri orijinal dilinde korunmalı ve hiçbir şekilde değiştirilmemelidir. Ölçek maddelerine dair bilgi, kaynak metinde sunulmamıştır. Bu nedenle, maddeler bu bölümde listelenememiştir.

Ölçek maddeleri bu akademik girişe dahil edilmemiştir çünkü orijinal kaynaktan maddelerin kendisi değil, yalnızca ölçek hakkındaki meta veriler sağlanmıştır.